

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

DUM 12 téma: Sociální sítě

ze sady: 3   tematický okruh sady: III. Ostatní služby internetu
ze šablony: 8 – Internet   určeno pro: 3. ročník
vzdělávací obor: 18-20-M/01 Informační technologie
vzdělávací oblast: odborné vzdělávání
metodický list/anotace: viz VY_32_INOVACE_08312ml.pdf

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Sebeprezentace

Masivní nástup síťových technologií, a internetu zejména, do života každého z nás způsobil u mnohých i přesun větší či menší části jejich aktivit do těchto sítí. Jedním z fenoménů tohoto transferu je vznik sociálních sítí.

Předchůdci

V počátcích internetu byla samotná přítomnost na něm realizována nejvýše schránkou elektronické pošty. Materiály na něm umístěné nebyly osobní povahy a jedinec se v nich vyskytl jen okrajově, či jako autor a podobně. Ostatně síťové prostředky byly vlastněny, spravovány a provozovány výhradně organizacemi typu vysokých škol a univerzit. S příchodem služby WWW se začínají objevovat i osobní stránky jednotlivých „síťově přítomných“ osob, které neobsahují pouze pracovní či služební tematiku ale i materiály čistě personální, vlastní publicistickou tvorbu a zvláště oblíbené osobní adresáře zajímavých stránek. Zde je nutné připomenout, že v té době prakticky neexistovaly vyhledávače stránek v dnešním slova smyslu a jediným způsobem jak se uživatel služby www mohl o nějaké stránce dozvědět, bylo dostat od někoho konkrétní adresu, či najít na ni odkaz z jiné stránky.

Tím se adresy stránek, a i materiály a myšlenky na nich umístěné, šířily díky osobním či profesionálním vazbám jednotlivých autorů a čtenářů. I v prostředí českého internetu se tak vyprofilovaly známé osobnosti, které zachytily nástup nových komunikačních technologií, a není překvapením, že se jednalo většinou o publicisty (případně se z nich naopak publicisté postupně staly). Za všechny lze uvést jména jako Neff, Satrapa, Peterka, Koubský či Dočekal.

Veřejnost v síti

Postupem času se k internetu začaly připojovat i „běžní“ uživatelé, bez výraznějších technických znalostí a hlavně potřeby je dále získávat. Koncoví klienti počítačových sítí a jejich software („internetové prohlížeče“) získávali stále vyšší výkon, grafickou podobu, zjednodušovalo se a zrychlilo jejich ovládání. Domácí přípojky začaly dosahovat rychlostí donedávna dostupných pouze velkým organizacím, za ceny dostupné takřka komukoliv.

Internet se tak přesouvá z oblasti technologického nástroje a pracovního prostředku k nástroji zábavy a trávení volného času. Není to již Internet užívaný pro svou samotnou existenci, ale internet jako médium – zde i poprvé někteří autoři začínají užívat „i“ v názvu, což

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

zle srovnat se změnou u slova Telefon → telefon. Síť Internet je chápána již jako standardní součást civilizovaného způsobu života – po boku elektřiny, automobilu, pitné vody a podobně.

Personální síť

Za předobraz dnešních sociálních sítí lze, částečně, považovat první internetové seznamky či chatovací servery. U síťové přítomných osob se začíná objevovat jejich „virtuální identita“, která může ale i vůbec nemusí odrážet jejich identitu skutečnou. Počínaje jménem – ve virtuálním světě nahrazovanými přezdívkami či nicky-přes personálie jako věk, či bydliště až třeba po pohlaví. Situace, kdy milá 18letá dívka z chatu je ve skutečnosti 50letý muž, jsou dostatečně známé.

Zatímco u chatů je profil uživatele spíše doplňkovou záležitostí, mnohdy ne zcela vyplněnou a pro samotnou hlavní funkcionalitu ne nezbytně nutnou, u internetových sezonek na ně byl již kladen větší důraz ... ovšem s jednoznačným cílem a to zaujmout cílovou skupinu dle osobní preference autora.

V rámci stálějších skupin se i zde objevují propojení mezi reálným a virtuálním životem, kdy v chatovací místnosti setkávají lidé, kteří se jinak v reálném životě („reálu“) znají a komunikují – například spolužáci. Naopak vztahy vzniklé na internetu se občas přenášejí i do reality, při nejrůznějších srazích atd. Zde také nejčastěji dochází k překvapením a konfrontaci představ, které o protistraně z virtuálního světa máme, s realitou.

Sociální vazby

Evolucí chatovacích serverů docházíme k dalšímu stádiu, kdy prostředky serveru umožňují evidenci vazeb mezi uživateli a to buď nejjednodušší „znají se“, případně s rozlišením kvalitativním (přátelé, známí, „má rád“, „nemá rád“ atd.). V tomto okamžiku již můžeme hovořit o sociální síti-prakticky od chvíle, kdy zavedením vazeb uživatel zjistí o svých virtuálních či reálných známých informace, které v realitě neznal.

Typicky jde o „společné známé“, kteří ze sítě vazeb vyplývají. Druhou variantou, kdy již lze hovořit o síti sociální, je situace, kdy je společensky hodnoceno (kladně/záporně) mít takovouto virtuální vazbu s některou osobou. De-facto tedy veřejně takovou vazbu oznámit, nebo přiznat. Vrcholem je pak zveřejňování vazeb intimních a vysoce osobních jako partnerství, zasnoubení či manželství. Technologicky jsou pak tyto služby podpořeny stále rozmanitější nabídkou umístování materiálů do těchto sítí, jako fotografií a videí.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Dalším rysem sociálních sítí je možnost navenek prezentovat své preference z jakýchkoliv oblastí, nejčastěji však ze světa internetu a služby www. V profilech sociálních sítí se tak objevuje, jaké internetové stránky dotyčný uživatel čte, které obrázky v síti považuje za zajímavé a to buď ve formě prostého označení, případně i doplnění komentáři.

Takovou zmínku pak mohou mnohdy komentovat další uživatelé, jejich komentáře jsou také hodnoceny, případně podrobovány dalšímu komentování. Původní autor tak mnohdy jen nevěřicně sleduje, co si na jeho profilu píše jeho známí, či lidé které třeba ani vůbec nezná.

Jedním z posledních technologických skoků je vývoj technologií rozpoznávání osob z fotografií, kdy obě známé sítě umí na libovolné fotografii velmi spolehlivě ztotožnit své registrované uživatele, a případně je na nich i automaticky „označit“. Prozatím k tomuto označení požadují souhlas označované osoby, z programátorského hlediska však jde pouze o přidání či odstranění jediné podmínky z kódu.

Bezpečnost sociálních sítí

Každý uživatel těchto serverů při registraci tím či oním způsobem potvrzuje souhlas s provozními podmínkami služby, kterou dostává. Sice bezplatně, což ale na věci nic nemění. Pro českého uživatele není bez zajímavosti, že zmíněné podmínky služeb bývají vázány na sídlo provozovatele, mnohdy v zámoří. Neměl by tak být překvapen nezvyklými formulacemi v textu a naopak a priori očekávat nezmněná pravidla, obvyklá v našich končinách. Drtivá většina uživatelů však pravidla či provozní podmínky nečte vůbec.

Druhým problémem je obrovské množství materiálu a dat, kterými disponuje provozovatel takové služby, a je zcela na jeho libovůli jak je využije. Pro zajímavost je dobré zmínit, že získat takové informace (jejich názory, zájmy, popis vztahů s jinými osobami) o jednotlivých lidech, je věčným snem nejrůznějších zpravodajských služeb, které na jejich získání v dřívější době vynakládaly obrovské technické a finanční prostředky. Zde je naopak lidé poskytují zcela dobrovolně a mnohdy i nadšeně-provozovateli, kterého pravděpodobně neznají a serverům nad kterými nemají zcela žádnou kontrolu.

Mnohdy tak prozrazují nejen o sobě, ale hlavně o svých „přátelích“ informace, které by oni sami zveřejňovat nechtěli. Stačí zcela nevinné umístění skupinové fotografie na svůj profil a označení (ruční či automatické) některé osoby. Zbytek sociální sítě se tak ihned dozvídá kdy, kde a s kým se tato osoba pohybovala a co dělala. Dotyčný tomuto navíc prakticky nemá

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

možnost zabránit. Sociální síť, resp. provozovatel služby, to ví (či může kdykoliv zjistit) a záleží pouze na něm, zda bude respektovat přání (vyjádřené například nastavením „soukromí“) uživatele takové informace nezveřejňovat. Samotný provozovatel je však má k dispozici vždy.

K samostatné úvaze dávám čtenáři situaci, kdy samy sociální sítě uživatelům doporučují další „přátele“ k zařazení do sítí, které pravděpodobně zná či by poznati chtěl. Jedná se o typickou ukázkou využití těchto informací, tentokrát k snad vcelku nevinnému účelu.

Hlavní sociální sítě

Síť MySpace® lze považovat za první skutečně sociální síť, zaměřenou zejména na vazby mezi osobami, kde je jejich komunikace (chaty, zasílání zpráv...) pouze vedlejší funkcí. Jedná se o firemní projekt z roku 2003, financovaný zejména reklamou.

Dnes nejznámější síť Facebook® vytvořil v roce 2004 Mark Zuckerberg a zejména díky oblibě u mladší generace dosáhla ohromného rozmachu. Dnes je provozována firmou Facebook, registrovanou v USA a kromě klasických prvků sociálních sítí obsahuje řadu aplikací a her. Mnohé i placené.

Zvláštním druhem sociální sítě je Linked-in, což je sociálně-profesní síť. Jejím cílem je spojoval profesionály (nejčastěji z IT a příbuzných oborů) na základně jejich spolupráce na projektech, případně společného studia a zaměstnání. Umožňuje vést profesní životopis, včetně živé evidence referenčních projektů a osob. Tato síť je velmi intenzivně využívána personalisty při hledání nových zaměstnanců, případně posuzování zájemců u pohovorů a podobně.

Úkoly pro samostatnou práci

Projděte a přečtěte si podmínky užití a podobné dokumenty u sociálních sítí, které používáte. Překvapila Vás některá oprávnění, která jejich provozovatelům dáváte?

Prohlédněte si svůj profil na sociálních sítích jako třetí osoba nebo anonymní návštěvník. Jste spokojen (a) s rozsahem informací, které o Vás může kdokoliv zjistit?

Zkuste totéž z pozice člena své sociální sítě (například požádejte spolužáka, aby Vám ukázal, jak vidí Váš profil) Lze z profilu vyčíst informace a vazby, které nechcete dávat na vědomí svému okolí?

Vytvořte si profil na některé profesní-sociální síti.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Zdroje:

✦ Archiv autora

Poznámka: Veškeré zmíněné názvy aplikací a sítí jsou vesměs registrovanými obchodními značkami provozovatelů jednotlivých sítí či portálů.